

Forbud mod profit og friskolemodellen

Her er Socialpædagogernes forslag, hvad angår:

- Forbud mod profit - friskolemodellen
- Et skærpet økonomisk tilsyn
- Et stærkere socialfagligt tilsyn og øget faglig kvalitet

Forbud mod profit - friskolemodellen:

Socialpædagogernes politik er, at der skal indføres lovgivning, der sikrer et forbud mod profit på sociale tilbud. Løsningen er at indføre friskolemodellen på socialområdet.

Den nuværende lovgivning for sociale tilbud fungerer ikke. På socialområdet ser vi private tilbud, der har som deres primære incitament at tjene penge. Det kan nemlig være en særdeles indbringende forretning at drive opholds- og bosteder. Og for nogle har hensynet til at skabe en forretning på kommunernes regning og sikre sig stor profit overhalet hensynet til borgernes bedste. Borgere der vel at mærke er udsatte og sårbare, og som har behov for, at de penge, der bruges på området, går til at sikre høj faglig kvalitet.

Vi har gennem de seneste år set mange eksempler på dette, og tiden til at ændre lovgivningen er nu. Der skal indføres et forbud mod at trække profit ud af sociale tilbud. Lovgivningen bør svare til reglerne på friskoleområdet, hvor der er sikkerhed for:

- At overskud ikke trækkes ud som profit til ejerkredsen, men skal geninvesteres i kerneopgaven
- At der ikke er overlap mellem personer, der sidder i ledelsen og i bestyrelsen
- At der ikke er overlap mellem udlejere af bygninger til tilbuddet og bestyrelsen

Sammenligning af friskoleområdet med socialområdet

	Friskoler	Sociale (døgn-)tilbud
Finansieringskilde	Modtager statstilskud og skal opkræve egenbetaling.	Borgerens handlekommune betaler takst, og der kan opkræves egenbetaling.
Driftsgrundlag	Friskolen vælger selv sit optagelsesgrundlag.	Kommunal, regional eller privat. Kommunale tilbud kan anvende alle pladser selv eller sælge pladser til andre kommuner. Private tilbud kan have driftsoverenskomst med én kommune eller sælge pladser til flere kommuner.
Virksomhedstype/form	Skal drives som selvejende institution – dog må friskoler, der ved lovens ikrafttræden ikke er selvejende, beholde deres status.	Alle virksomhedstyper tilladt.
Overskud	Må ikke udloddes til ejerkredsen som profit. Overskud skal anvendes til at understøtte institutionens formål.	Må gerne udloddes til ejerkredsen som profit.
Godkendelse og tilsyn	Børne- og Undervisningsministeriet.	Socialtilsynet.
Bygninger og husleje	Skolens bygninger skal ligge geografisk tæt på hinanden (med mulighed for afdelinger). Husleje: Aftaler, herunder husleje- og ejendomsaftaler, skal indgås på vilkår, der ikke er ringere end sædvanlige markedsvilkår, og skal søges ændret, hvis udviklingen i markedsvilkårene tilsiger det.	Ingen særlige krav – bygningerne skal dog være godkendt til formålet af relevante myndigheder Husleje: Socialtilsynet skal påse, at udgifter til leje af fast ejendom ikke overstiger, hvad der anses for normale lejeudgifter for tilsvarende ejendom, der anvendes til tilsvarende formål.
Lederløn	Der er intervallønninger med loft for friskoleledere (afhængig af antal elever).	Lederlønninger fastsættes på det private område efter individuelle aftaler
Krav til bestyrelsen	Følgende personer må ikke sidde i bestyrelsen: <ul style="list-style-type: none"> - Personer, der udlejer ejendomme til skolen. - Medlemmer af bestyrelsen i andre virksomheder, fonde, selskaber, der udlejer ejendomme m.m. - Advokater, revisorer eller lignende rådgivere for udlejere - Ansatte i ledende stillinger hos udlejere - Medlemmer af bestyrelsen ved en skole inden for samme skoleform. <p>Ovenstående finder ikke sted, hvis lejeforholdet er af uvæsentligt omfang. Bestyrelsesmedlemmer skal beherske dansk i skrift og tale.</p> <p>Honorering: Bestyrelsesmedlemmer kan ikke modtage honorar eller lignende betaling af skolens midler. Bestyrelsesarbejdet på friskolerne er frivilligt, ulønnet arbejde.</p>	Private tilbuds leder, dennes ægtefælle eller personer, der er knyttet til de nævnte personer ved slægt- eller svogerskab i ret op- eller nedstigende linje eller sidelinjen så nært som søskende, kan ikke udgøre en bestyrelses flertal. Bestyrelsen skal sammensættes, så mindst et medlem er uafhængig af tilbuddets leder, og lederen må ikke have stemmeret i bestyrelsen. Tilbud oprettet som aktieselskab eller anpartsselskab, <u>skal</u> have en bestyrelse, der opfylder disse krav. Honorering: Bestyrelsesmedlemmernes honorar må ikke overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang

Et skærpet økonomisk tilsyn

Udover indførelse af friskolemodellen skal Socialtilsynets økonomiske tilsyn styrkes på en række områder. Det skal sikres, at alle typer af sociale tilbud er omfattet af Socialtilsynets tilsynsforpligtelse, og at alle smuthuller til at trække kamoufleret profit ud lukkes (fx gennem høje huslejeniveauer, uigennemskuelige ejendomskonstruktioner eller ditto koncernforhold).

- Der skal gøres op med muligheden for "tilsynshopperi" ved at skifte adresse – og tilsynenes praksis for godkendelse skal ensrettes, så nogle ikke er mere lempelige i deres godkendelseskrav end andre.
- Socialtilsynene skal kunne udstede påbud om, at tilbud, der ikke har indberettet de relevante økonomiske oplysninger, ikke må optage nye borgere, før oplysningerne foreligger og er godkendt af tilsynet.
- Der skal oparbejdes indgående viden om "rimelige niveauer" for huslejeomkostninger, bestyrelshonorarer og lederlønnings – og tilsynene skal have mulighed for at sanktionere ved overbetaling.
- Der skal indføres risikobaseret stikprøvekontrol med de økonomiske forhold i et antal tilbud årligt, evt. via en specialafdeling i ét socialtilsyn, der kan oparbejde ekspertise til at bistå de øvrige fire tilsyn ift. økonomi.
- Der skal indføres krav om mere kvalificeret revision, herunder at revisionen skal tage eksplicit stilling til de særlige krav på socialområdet, herunder koncernforhold, samt tage stilling til eventuelle gab mellem budget og regnskab, der kan dække over uhensigtsmæssig brug af offentlige midler.

Uddybende om Socialpædagogernes forslag til skærpet økonomisk tilsyn

Det økonomiske tilsyn gennemføres af Socialtilsynet som en del af deres godkendelse af tilbuddet samt som en del af det løbende driftsorienterede tilsyn. Det økonomiske tilsyn består groft sagt af Socialtilsynets godkendelse af tilbuddenes årsbudgetter og af revisors årlige regnskabserklæringer. Rammerne for begge disse elementer er i dag utilstrækkelige i forhold til at sikre forsvarlig og relevant anvendelse af offentlige midler og sammenhæng mellem tilbuddets ressourcer (pris) og den faglige indsats (kvalitet).

Nedenfor er opsummeret fem væsentlige udfordringer – og forslag til løsninger på dem:

Udfordring	Problembeskrivelse	Løsningsforslag
<i>Manglende eller uklare oplysninger om økonomiske forhold</i>	Der er i alt for mange tilfælde store mangler og uklarheder i tilbuddenes indberetning af økonomiske nøgletal til tilsynene. Dette umuliggør et kvalificeret økonomisk tilsyn. Tilsynene har i dag reelt ingen sanktionsmuligheder over for manglende eller mangelfulde indberet-	Ved mangelfulde oplysninger eller ved uklarheder i årsbudgetterne eller revisionsberetningerne skal Socialtilsynet kunne udstede påbud om, at tilbuddene ikke må optage nye borgere, før de økonomiske oplysninger er indberettet korrekt. Tilbuddene skal i påbudsperioden blive passiveret på Tilbudspor-

	ninger.	talen.
<i>Svært gennemskuelige budgetter og mangelfulde retningslinjer for visse udgiftsposter</i>	Særligt lederlønninger, bestyrelshonorarer og ejendomskonstruktioner-/udgifter er vanskelige at føre et dækkende tilsyn med. Det giver mulighed for uforsvarlig brug af offentlige midler via "kamoufleret profit" i form af overbetaling for disse ydelser.	Der skal indføres krav om, at bestyrelsesmedlemmer ikke må have personlig interesse relation til udlejning af bygninger til tilbudet, jf. også friskolemodellen. Derudover bør der fastsættes "rimelige niveauer" for bestyrelshonorarer og lederlønninger – og tilsynene skal have mulighed for at sanktionere. Der skal derudover indføres risikobaseret stikprøvekontrol med et antal tilbud årligt, evt. via en specialafdeling i ét socialtilsyn, der kan oparbejde ekspertise til at bistå de øvrige fire tilsyn i ft. økonomi.
<i>Ingen reaktionsmuligheder ved gab mellem budget og regnskab</i>	Socialtilsynene har begrænsede muligheder for at påtale betydelige afvigelser mellem budget og regnskab. Dette giver usikkerhed omkring sammenhængen mellem pris og kvalitet, og det giver mulighed for at udlodde midler som profit, der burde have været brugt på borgerrettede aktiviteter.	Budgetskemaerne skal udspecificeres, så borgerrettede udgifter fremgår, og så det bliver nemt at sammenholde disse med regnskabstal. Revisionen skal påse, at der er sammenhæng mellem budget og regnskab.
<i>Variierende kvalitet i revisionen</i>	Socialtilsynene har fremhævet, at revisorerklæringerne er af alt for svingende kvalitet, og at de ofte ikke overholder de specifikke krav på socialområdet, fx tager 32 % ikke stilling til uvedkomne udgifter i regnskabet, 53 % tager ikke stilling til koncernforhold, mv.	Der skal indføres krav om mere kvalificeret revision, herunder at revisionen skal tage eksplicit stilling til de særlige krav på socialområdet, herunder koncernforhold, samt omfatte en stillingtagen til et evt. gab mellem budget og regnskab. Ved manglende oplysninger skal tilsynet kunne udstede påbud om, at tilbuddet ikke kan optage nye borgere, før oplysningerne er indberettet korrekt.
<i>En række tilbud er slet ikke omfattet af Socialtilsynet</i>	Socialtilsynet fører tilsyn med døgntilbud for udsatte og sårbare børn, unge og voksne. Men socialrådets dagtilbud er ikke omfattet af Socialtilsynet og er derfor heller ikke underlagt et overordnet tilsyn med stedets faglige kvalitet og økonomiske dispositioner. Den seneste mediesag vedr. Behandlingsskolerne er et eksempel på et socialt tilbud, hvor dagtilbudsdelen ikke er omfattet af Socialtilsynet.	Socialrådets dagtilbud skal omfattes af Socialtilsynet, herunder fx beskyttede beskæftigelsestilbud (§ 103), samværs- og aktivitetstilbud (§ 104), særlige dagtilbud (§ 32) og familie- og dagbehandlingstilbud efter § 52, stk. 3, nr. 3. Der er tale om specialiserede tilbud for borgere med særlige behov. Derfor gælder det samme behov for at sikre et overordnet fokus på kvaliteten på disse tilbud, som der er gældende for døgntilbud, og som var baggrunden for at etablere socialtilsynene.

Et stærkere socialfagligt tilsyn og øget faglig kvalitet:

I det følgende fremgår Socialpædagogerne's øvrige forslag til en styrkelse af socialtilsynet mv.

Flere tilbud skal omfattes:

- Socialområdets dagtilbud skal omfattes af Socialtilsynet, så ingen sociale tilbud går under radaren i ft. et overordnet tilsyn med den faglige kvalitet og med stedets økonomiske dispositioner. Det gælder fx beskyttede beskæftigelsestilbud (§ 103), samværs- og aktivitetstilbud (§ 104), særlige dagtilbud (§ 32) og familie- og dagbehandlingstilbud efter § 52, stk. 3, nr. 3.

Større krav til tilbuddenes kvalitet og medarbejdernes kompetencer

- Der skal indføres et uddannelseskraft på sociale tilbud. Det bør ikke være muligt at blive godkendt som socialpædagogisk tilbud, uden at der er sikkerhed for, at der er tilstrækkeligt socialpædagogisk uddannet personale.
- Der skal skabes gennemsigtighed om kompetencer og personalesammensætning. Det enkelte tilbud skal oplyse uddannelsesbaggrunden blandt ansatte med borgerkontakt på Tilbudsportalen.
- Der indføres arbejdsklausuler på det sociale område. Ansvar for at sikre kvaliteten af private socialpædagogiske tilbud ligger hos tilbuddene, men også hos de kommuner, der køber tilbuddenes ydelser. Kommunerne bør derfor stille krav om ordnede arbejdsforhold på de private socialpædagogiske tilbud, som ikke er omfattet af en driftsoverenskomst, i lighed med brugen af arbejdsklausuler på bygge- og anlægsområdet
- Socialtilsynets kvalitetsmodel skærpes i forhold til at fokusere på tilbuddenes faglighed, kompetencer, pædagogiske retning og udviklingsfokus for både medarbejdere, ledelse og borgere.

Sikring af de specialiserede faglige miljøer

- Socialtilsynet skal have muskler til at fungere som et effektivt værn omkring de specialiserede faglige miljøer. Socialtilsynene påpeger selv i deres årsrapporter, at der sker en uhensigtsmæssig sammenblanding af målgrupper på nogle af tilbuddene. Samtidig oplyser tilsynene, at de oplever plejefamilier, der har børn anbragt med mere komplekse udfordringer, end de er godkendt til. I begge tilfælde har Socialtilsynet for få sanktionsmuligheder i dag, både i ft. udvikling og afvikling af tilbud.
- Der skal gennemføres en grundigere visitation af borgerne – med krav om inddragelse af faglige specialistkompetencer i forbindelse med udredning, visitation og matchning i de mest komplekse sager.

- Der skal indføres krav i serviceloven om, at kommunerne i handleplaner tydeligt begrundet valget af tilbud med udgangspunkt i overvejelser om behandling, udvikling og progression for den enkelte borger. Kravet vil skulle påses af fx Ankestyrelsen og vil desuden samlet set skulle indgå i Socialtilsynets vurderinger.

Ensretning af socialtilsynenes praksis og fælles udviklingsfokus

- Der igangsættes en handlingsplan for ensretning på tværs af socialtilsynene, herunder bl.a. i forhold til godkendelsesgrundlag og praksis for borger- og pårørendeinddragelse.
- Socialstyrelsen skal årligt udpege 1-2 fælles fokusområder, som tilsynene skal løfte for at sikre landsdækkende fokus på tværgående og generelle faglige udfordringer, fx vedrørende målgruppesammenblanding, pårørendesamarbejde, anbragtes skolegang, mv.

Øget samarbejde og koordinering med øvrige tilsynsmyndigheder

- Der gennemføres en kritisk granskning af dokumentationskrav forbundet med både Socialstyrelsens og Styrelsen for Patientsikkerheds tilsynspraksis på sociale døgn- og botilbud.
- Der gennemføres et tværministerielt arbejde mhp. at sikre et hensigtsmæssigt samspil mellem Arbejdstilsynet, socialtilsynet, det sundhedsfaglige tilsyn samt øvrige tilsyn på landets døgntilbud. Formålet er at afklare snitflader, gråzoner og sikre, at tilsynene fungerer i forlængelse af hinanden.